

Posudek oponenta bakalářské práce

Jméno a příjmení autora práce	Michaela Vovsíková
Studijní obor	Obecná lingvistika
Název práce	Výskyt genitivu v ruských textech a jejich českých překladech
Oponent práce	Mgr. Ekaterina Rycheva, Ph.D.

Povinné hodnocení¹

	1	2	3	4	5
Struktura práce		<u>X</u>			
Formální podoba práce			<u>X</u>		
Stylová a jazyková úroveň			<u>X</u>		
Výběr literatury		<u>X</u>			
Teoretické zpracování tématu			<u>X</u>		
Vlastní přínos práce, osobní zaujetí tématem			<u>X</u>		
Kreativita, původnost zpracování			<u>X</u>		
Splnění zadání práce				<u>X</u>	
Přínos práce pro daný obor				<u>X</u>	

Dodatečné poznámky a připomínky

Předložená práce „Výskyt genitivu v ruských textech a jejich českých překladech” se zabývá problematikou překladu a otázkou jazykové interference v překladových textech. Téma výzkumu je velmi aktuální z hlediska srovnávacích studií a interference ve slovanských jazycích.

Cílem práce je komparativní analýza genitivu v češtině a ruštině a jeho výskytu jak nezávisle, tak i v překladových textech s důrazem na možné interferenční jevy. Studentka se domnívá, že ruské texty a pádové vazby ovlivňují překlad do češtiny. K hledání příkladů autor využila Národní korpus českého jazyka, což je relevantní a perspektivní oblast pro výzkum.

¹ Do příslušné kolonky zaneste křížek. 1 = nejlepší hodnocení, 5 = nejhorší hodnocení

V teoretické části se autorka zaměřila na popis užití genitivu v češtině a ruštině s důrazem na genitiv částečný a záporový. Studentka správně zvolila odbornou literaturu, avšak bych očekávala její důkladnější zpracování. Teoretická část vytváří předpoklad naplnění cílů a prokazuje, že se studentka v řešeném okruhu problémů orientuje. Studentka obecně popisuje případový systém českého a ruského jazyka, poukazuje na jejich podobnosti a rozdíly, a analyzuje specifikum použití genitivu v obou jazycích. Poté autorka ukazuje na možné problémy spojené s překladem textů.

V praktické části autorka podrobně popisuje postup, jak byly výsledky pro studii získány. Studentka používá několik korpusu — SYN2020, InterCorp verze 13, diachronní část nástroje SyD a také odkazuje na Ruský národní korpus.

Text je rozčleněn do logicky navazujících celků a reflektuje obsah práce, má rozsahlé přílohy.

Ale i přes zmíněné pozitivní stránky bakalářská práce má závažné nedostatky snižující její kvalitu.

V teoretické kapitole se studentka věnuje malou pozornost popisu genitivu v ruštině, což se projevuje při vyhledávání a rozboru příkladů. Například, při popisu genitivu částečného neodkazuje na žádné vědecké zdroje (str. 27-28). Při srovnání českého a ruského genitivu se autorka soustředí na popis diachronního vývoje genitivu v českém jazyce (2.2.3 Genitiv záporový a částečný v diachronním pohledu), ale neuvádí informace o diachronním vývoji genitivu v ruštině.

Sběr, zpracování a interpretaci výsledků zvolenými metodami nepokládám za zcela systematický a vhodný, protože nevedl ke splnění zadání. Studentka interpretace prošla velice povrchně a tak nejsou podle mého názoru jednotlivé body zadání splněny. Chybí přesný popis kvantifikátorů, což ovlivňuje další postup a zpracování výsledků. V textu není žádné zdůvodnění, proč byly pro studii vybrány právě korpusy, se kterými studentka pracuje. Snad proto si autorka nevěšila toho, že obsah vybraných korpusů je jiný (SYN2020 — beletrie, oborová literatura a publicistika, InterCorp verze 13 — převážně beletristické texty), to znamená, že zkoumání genitivu v žánrově odlišných textech může zásadně ovlivnit získané výsledky. Není zcela srozumitelné, jak byla získána data z Ruského národního korpusu (str. 47) a který korpus byl k získání dat použit (syntaktický, paralelní, historický a další).

Na základě názvu a cílů se očekává, že práce se bude zabývat analýzou příkladů, které by jasně ukázaly rozdíl v překladu genitivu z ruštiny do češtiny. Čtenář však vidí rozbor konkrétních příkladů v komparativním aspektu na stránkách 60-62, což je pro ilustraci analyzovaných jevů zcela nedostatečné. Ale i v této kapitole se však autorka dopouští závažných chyb. Jako první příklad si student vybírá sloveso „использовать“, a píše, že se v ruštině používá s genitivem („Detailněji zkoumáme verbum

использовать ((*po*)užívat), které se v ruštině pojí s genitivem a jehož český ekvivalent upřednostňuje akuzativ ((*po*)užívat něco).” na str. 60), ale ve skutečnosti se sloveso „использовать” v ruštině používá s akuzativem (использовать что). Navíc autor dále uvádí příklad („*На самом деле Слава трус и никогда не имел дело с законом, хотя усиленно прикидывается авторитетом, используя блатной жаргон.*” str. 60), kde předpokládá použití genitivu. Ale ve skutečnosti v tomto příkladu sloveso „использовать” ve smyslu „používat” se pojí akuzativem, nikoli s genitivem. Podobně nesprávný je i rozbor následujících dvou příkladů se slovesem „использовать”, neboť místo genitivu studentka opět analyzuje příklad s akuzativem („*И когда Щекн говорит по-русски, он использует эти понятия словно бы наугад.*” na str. 60; „*Япет подал голос из-за стойки, заявив, что марсиане используют желудочный сок в качестве бродила для производства особого вида энергии.*” na str. 60). Kromě toho, v podkapitole 3.6.1 *Interference pádových vazeb v českých překladových textech* si student pro ilustraci vybírá několik sloves, ale nevysvětluje proč zrovna věnuje pozornost těmto konkrétním slovesům.

Přestože tabulky a grafy jsou v této práci vypracované samostatně, což by měla studium obohatit, jejich obsah je velmi matoucí. Autorka píše, že vybírá nejčastější případy, ale neuvádí, v jakém rozsahu. Někdy se při interpretaci výsledků objevují argumenty, které neobsahují přesné údaje o množství analyzovaného materiálu (například, „Na prvních 1500 příčkách frekvenčního seznamu se částečný genitiv opět vyskytuje pramálo.” na str. 44).

Tabulka 3 na str. 56-57 navíc obsahuje údaje, které nesouvisí s předmětem zkoumání (zájmena v ř. 1-4 jsou v nominativu).

Tabulky 6-7 na str. 59 nejsou doprovázeny podrobným popisem a interpretací výsledků, takže jejich zařazení do práce bohužel nemá velký význam a sťažuje orientaci.

Data získaná studentkou na základě InterCorp verze 13 jsou kontroverzní a diskutabilní (například, „V ruském jazyce však partitiv tvoří více než polovinu výskytů genitivu nalezených v korpusu (395 788 z 498 987 = 79 %).” na str. 48), protože mohou obsahovat chybné (přegenerované) výsledky.

Kapitola „3.5 Diachronní výskyt genitivu vůči akuzativu v českém jazyce” nesouvisí přímo s tématem zkoumání. Do této kapitoly autorka umísťuje několik grafů, ve kterých porovnává použití genitivu a akuzativu v češtině. K sestavování těchto grafů však byly použity synkretické pádové tvary (například, sama autorka uvádí na s. 50 — „Nesmíme zapomenout, že čaj je vhodný pro akuzativ a nominativ.”), a proto grafy nemají vědeckou hodnotu.

Z formálního hlediska úroveň práce je odpovídající, pokud se týká členění práce. Problém má autorka s použitím citačních metod v textu a v seznamu použité literatury. Například, autorka používá poznámky s odkazem na jednotlivá díla, ale v textu také nacházíme různé přestavení příjmení autora s datem vydání (například, Čechová (2000, 158) na str. 15 cf. (Večerka 1960, 170–175) na str. 19). d. V seznamu použité literatury také zdroje mají odlišné formatování, občas chybí rok vydání a nacházíme nerozdělování slova na str. 67 (АРКАДЬЕВ, П. М. *Объективный паритивотрицания: ареально-типологическая перспектива*. Москва, s. 209; БЕЛЮСОВА, Т.А. *О некоторых классификациях генитива*. , 32 atd.). Někdy také chybí interpunkční znaménka.

Práce obsahuje 26 příloh (str. 71-157), ale bohužel čtenář nenajde na ně odkaz v textu, není tedy jasné, proč práce obsahuje právě takové přílohy a v takovém rozsahu.

Práci doporučuji k přepracování a doplnění, jelikož se toto téma jeví jako velmi zajímavé a aktuální. Velkým přínosem pro práci by také byl podrobnější popis příkladů jazykové interference při překladu z ruštiny do češtiny a hlubší studium teoretického materiálu souvisejícího s jazykovou interferencí ve slovanských jazycích a s použitím různých korpusů.

Otázky k obhajobě

-

Jednoslovné hodnocení práce:

Předložená bakalářská práce nesplňuje základní požadavky kladené na bakalářskou práci, nedoporučuji ho proto k obhajobě a navrhuji hodnocení: neprospěla.

Praha, 13. 6. 2022

Mgr. Ekaterina Rycheva, Ph.D.
Ústav východoevropských studií FF UK